

10. Kliment Aleksandrijskij. Stromaty. O celi chelovecheskoj zhizni i preimushestvah vstuplenija v brak. T.I. Kniga Tret'ja. – SPb.: Izdatel'stvo Olega Abyshko, 2003. – 544 s.

11. Tvořeníja izhe vo svjatyh' otca našego Grigorija Bogoslova, Arhiepskopa Konstantinopol'skago. Tom' II. – SPb.: Izdatel'stvo P. P. Sojkina, 1910. – 596 s.

12. The Canons of the Council of Gangra – the original Greek text with English Translation – and Latin versions [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.earlychurchtexts.com/public/gangra_canons.htm.

13. Canons of the Church Council Elvira (Granada) [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://www.csun.edu/~hcfll004/elvira.html>.

14. Decree on the ministry and life of priests. Presbyterian ordinis [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat_ii_decree_19651207_presbyterorum-ordinis_en.

15. Pravila svjatogo Vselenskogo šestogo sobora, Konstantinopol'skogo [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://krotov.info/acts/canons>.

16. Protoierej Maksim Kozlov. O praktike celibata v Russkoj Cerkvi // Molodezhnyj internet zhurnal MGU «Tat'janin den'». 27/12/2010. [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.taday.ru/text/814342.html>.

17. Boguslavskij V. V. Slavjanskaja jenciklopedija: XVII vek v 2–h tomah. Tom 2. – M.: OLMA Media Grupp, 2004. – 783 s.

18. Arhiepskop Feofan (Bystrov). Sija vera otecheskaja / Sost. V. I. Marchenko. – M.: Izd-vo Sretenskogo monastyrja, 2005. – 224 s.

19. Ljuter M. K. hristianskomu dvorjanstvu nemeckoj nacii [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/protestant/ljuter/15.

Chornobai V. A., post-graduate student of the Department of Cultural Studies of the National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), lerachern@icloud.com

Spiritual practice of virginity and celibacy in the history of the Christian church

This article analyzes the causes, spread and impact of spiritual practices of virginity and celibate lifestyle in the history of the Christian church. It is proved that, under the influence of various cultural and philosophical features, the attitude to these manifestations of the spiritual life of Christians in the church and society has changed quite radically – from complete rejection and criticism to cultivation and compulsory practice. It is stated that the issue of celibacy of priests for the Catholic Church is not as much connected with the Holy Scripture as with the church tradition, but in the Orthodox Church it is identified mainly with monasticism, which is a conscious avoidance of secular life. The celibate way of life in the context of the Protestant church is considered rather an exceptional manifestation of the spiritual gift of some Christians than an expression of a particular spirituality. The meaning of virginity as a virtue in the spiritual and ethical aspect of the life of Christians is emphasized.

Keywords: celibacy, abstinence, chastity, spiritual practice, asceticism, virginity.

Chornobai V. A., aspirantka kafedri kulturologii, Naціональний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), lerachern@icloud.com

Духовна практика цнотливості і безшлюбності в історії християнської церкви

Аналізуються причини виникнення, поширення і впливу духовних практик незайманого і безшлюбного способу життя в історії християнської церкви. Доводиться, що під впливом різних культурних і світоглядних особливостей ставлення до даних проявів духовного життя християн в церкві і суспільстві змінювалося досить радикально – від повного неприйняття і критики до зведення в культ і обов'язкову практику. Висловлюється позиція, що питання безшлюбності священиків для католицької церкви не стільки пов'язане зі Святим Письмом, скільки з церковною традицією, а в православ'ї отожденоється в основному з чернецтвом, яке є свідомим відходом від світського життя. Безшлюбний спосіб життя в контексті протестантської церкви вважається швидше винятковим проявом духовного дару деяких християн, ніж виразом особливої духовності. Підкреслюється сенс невинності як цінності в духовному і етичному аспекті життя християн.

Ключові слова: безшлюбність, стриманість, цнотливість, духовна практика, аскеза, незайманість.

* * *

УДК 304.4:321

Колотило М. О.,

кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії, Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського (Україна, Київ), kolotylo.mariana@gmail.com

Філософія сучасної соціальної роботи у контексті громадянського суспільства

Історична розвідка специфіки та особливостей функціонування інституту соціальної роботи дозволила з'ясувати, що її еволюційний поступ зазнавав трансформацій від розуміння як складової державної соціальної політики через перехід у простір функціонування громадянського суспільства до усвідомлення сучасної ролі соціальної роботи як місця зустрічі обох інституцій заради вирішення низки глобальних цивілізаційних проблем та забезпечення інноваційного розвитку людства.

Акцентовано увагу на тому, що сучасна практика соціальної роботи визначається двома факторами, а саме: з одного боку, розгортанням тенденцій її максимального одержавлення та формалізації; з іншого – зведенням участі держави в цій галузі до мінімуму. У підсумку стверджено, що зважаючи на зростання участі соціальних працівників у формуванні перспективних сценаріїв майбутнього, соціальна робота як інституція громадянського суспільства потребує системної підтримки зі сторони держави як в національному, так і глобальному вимірах.

Ключові слова: соціальна робота, соціальний працівник, держава, громадянське суспільство, спільнота, державна соціальна служба.

Проблема особливостей та перспектив подальшого розвитку інституту соціальної роботи в контексті взаємин держави та громадянського суспільства належить до числа актуальних проблем функціонування соціальної сфери на сьогоднішній день. Застосування історичного підходу до її осмислення дозволяє окреслити специфіку взаємовідносин між різними історичними формами соціальних служб та державними органами у галузі соціального захисту, що в свою чергу чітко вказує на відмінності інституту соціальної роботи від інституту держави. Відповідно до своєї природи та мети заснування держава є орієнтованою насамперед на вираження загального інтересу, а вже потім на задоволення приватних інтересів в частині їх співпадіння з першим. Натомість з часу своєї появи інститут соціальної роботи засвідчує свою спрямованість на створення сприятливих суспільних умов для реалізації приватних інтересів громадян, завдяки чому зберігається ціннісний статус життєдіяльності останніх в суспільстві і забезпечується суспільний інтерес. Отож, з точки зору підходу до об'єкта реалізації соціальної політики держава та соціальна робота є протилежними соціальними інститутами, що втім не заважає їм об'єднувати зусилля задля вирішення актуальних суспільних проблем.

Разом з тим помилково було б вважати, що у функціональному значенні соціальна робота є виключно складовою державної діяльності. Онтологічно інститут соціальної роботи ніколи не був повноцінно інкорпорованим до інституту держави, хоча зразків успішної державної соціальної політики існує чимало. У контексті прискореного розвитку громадянського суспільства в Україні та за її межами, соціальну роботу, на наш погляд, інституційно та онтологічно доцільно віднести саме до її інститутів, обґрунтуванню чого і доцільно присвятити подальші міркування.

Різноманітні питання, пов'язані зі становленням громадянського суспільства та його впливом на функціонування держави були предметом наукових розвідок Е. Дюркгейма, Г. Спенсера, Н. Лумана,

Т. Парсонса, Р. Мертонса; питання дослідження засад функціонування інституту соціальної роботи в умовах управління нею зі сторони державних органів влади досліджувалася такими фахівцями як Р. Баркер, М. Річмонд, Дж. Адамс, Л. Філіпсон, І. Григор'єва, О. Самойлова, Т. Купріянова, Ю. Пашенко та ін.

Метою нашого дослідження виступає філософське осмислення засад функціонування та перспектив розвитку інституту соціальної роботи в громадянському суспільстві, що актуалізує звернення до вивчення контексту взаємодії держави та громадянського суспільства в соціальному секторі.

Фактично з часу своєї появи на історичній арені інститут обчислювальної допомоги належить громаді і виступає внутрішньою формою підтримки та співіснування її членів. Підтвердженням правдивості цієї тези слугує той факт, що перші паростки діяльності в справі захисту прав та інтересів членів суспільних об'єднань з'явилися ще в епоху первісно-родового ладу як інститут обчислювальної взаємодопомоги, для якого уже тоді були характерні різні форми матеріальної та соціально-психологічної підтримки. Безумовно, зміст надаваної допомоги, її розміри та процесуальний характер значно різнилися залежно від особливостей розвитку культури в ту чи іншу епоху, проте в усі історичні часи свою актуальність зберігали такі риси соціальної підтримки як цільова визначеність, адресність, опертя на актуальні суспільно-моральні норми, орієнтація на зняття соціальної напруги та групову підтримку всередині общини. Становлення держави як форми політичної організації суспільства, її утвердження та поступальний розвиток визначили за соціальною роботою роль однієї зі сфер її багатоаспектної діяльності та безпосереднього підпорядкування.

Становлення соціальної роботи як особливої сфери професійної діяльності, що прагне власної інституціоналізації та здійснення впливу на зміст соціальної політики з точки зору інтересів громадян, припадає на кінець XIX ст., та зумовлене змінами підходів до надання допомоги людям зі сторони державних благодійних організацій. Саме останні першими полишили провідний на той час принцип суто державницького поділу вразливих категорій населення на «достойних» та «недостойних», тобто на тих, кому слід допомагати і тих, хто сам винен, що опинився в складній ситуації. Основною причиною соціальної вразливості частини населення стали розглядати об'єктивну соціально-економічну ситуацію в суспільстві, внаслідок чого розвиток отримали нові моделі надання соціальної допомоги [2].

Відповідно до цієї точки зору благодійні організації намагалися максимально наблизити джерело надання допомоги до того, хто її потребував, а саму допомогу зробити якомога більш адекватною потребам конкретної людини. Відтак, до благодійницької діяльності почали залучати добровольців, які з готовністю надавали не лише матеріальну, але й морально-психологічну та соціальну підтримку. Працюючи виключно на волонтерських засадах, люди керувалися першочергово моральними переконаннями та гуманістичними ідеалами, основу яких складали уявлення про права людини.

Проте широкосердого відношення до справи виявилось недостатньо: практика надання допомоги людям, які її потребували, виявила цілу низку проблем наукового

та освітньо-професійного характеру. Внаслідок цього почали проводитися системні наукові дослідження, а також здійснювалися спроби наукового обґрунтування соціальної роботи як професійної діяльності. Вагомим кроком у цьому напрямі став вихід праці під назвою «Соціальний діагноз» американського теоретика та практика Мері Річмонд [6], на сторінках якої було представлено результати експертизи якості соціальної роботи, а також діагностики соціальних проблем, що доводиться вирішувати соціальному працівникові. Пулярності набирають також спеціалізовані школи соціальної роботи, що за ініціативою та на гроші благодійних організацій займаються професійною підготовкою професіоналів у галузі соціальної допомоги.

Водночас ширилася й розвивалася професійна спільнота, в якій значну увагу приділяли підтриманню гуманістичного та альтруїстичного духу в середовищі фахівців, а також, що вирізняло її від інших спільнот, висловленню громадянської позиції з проблем людини і суспільства. Соціальні працівники одними з перших усвідомили залежність проблем клієнтів від об'єктивної соціально-економічної ситуації в суспільстві, а поряд з тим обмеженість власних можливостей впливу на неї. Все це виступило підґрунтям для включення фахівців, спільно з низкою політичних партій, рухів та суспільних організацій, в боротьбу за вдосконалення існуючої державної системи соціального захисту населення шляхом насамперед підвищення її ефективності та посилення філософії людиноцентричності.

Попри те, остаточне визнання соціальної роботи як самостійної професії та галузь навчання отримала лише після II світової війни. Ідеї «Нового курсу» в США 30-х рр. та побудови держави всезагального благоустрою в Західній Європі 40-х років стали вираженням офіційного права кожної людини на певний мінімум достойного існування, при тому, що держава виступає гарантом реалізації цього права [4, с. 234].

Проте в ході здійснення заявленої соціальної політики доволі швидко стало очевидним, що для втілення подібних ідей в життя хороших законів і належних матеріальних ресурсів недостатньо: вкрай необхідна спеціальна система індивідуальної допомоги людям, які за певними причинами опинилися «за бортом» повнокровного соціального життя. Урядові циркуляри та державні асигнування на соціальні потреби мали потрапити до конкретного адресата, бути адаптованими до потреб громадян, а інколи суттєво переглянуті у світлі потреб практики. У держави з'явилася потреба у покладанні цих функцій на професійний соціальний інститут, що знаходився б у найближчому контакті до потреб громадян, а це ставало б можливим лише у тому випадку, якщо його репрезентантами були б представники громадянського суспільства. Відтак, з другої половини XX століття в європейських країнах інститут соціальної роботи все більшою мірою стає підопічним інституціям громадянського суспільства, хоча звісно секторально залишається в полі соціальної політики держави.

Сучасні соціальні працівники не виступають лише виконавцями «наказу зверху», бюрократами, єдиний клопіт яких зводиться до такої раціоналізації діяльності, щоб за мінімальних затрат отримати максимальну вигоду для себе особисто або ж для держави. Професіоналів

вирізняють особлива орієнтація на «проекування» людських відносин з метою, що визначається інтересами клієнтів та базована нормами професійної етики. Зокрема, в Преамбулі «Етики соціальної роботи: принципи та стандарти» знаходимо: «Соціальна робота виходить з гуманітарних, релігійних та демократичних ідеалів та філософських теорій. Місією соціальних працівників є служіння заради підвищення благополуччя людини та її самореалізації, допомога в знаходженні ресурсів для задоволення потреб індивідів, груп, націй в досягненні соціальної справедливості» [5].

Взявши на себе функції реалізації соціальної політики та ставши агентами держави, соціальні працівники надалі опікуються приватними інтересами конкретних людей в межах реалізації всезагального інтересу держави. Зокрема, в «Професійно–етичному кодексі соціального працівника» прямо вказано, що соціальний працівник має «нести максимальну відповідальність перед клієнтом, сприяючи змінам в соціальній політиці та практиці через відповідне агентство чи організацію. У випадку, якщо бажані результати через ці канали не досягаються, то вони (соціальні працівники – М. К.) покликані ініціювати звернення у вищі інстанції і до більш широкої громадськості, зацікавленої у вирішенні цієї проблеми» [7]. Іншими словами, соціальний працівник є не лише агентом реалізації соціальної політики держави, але й суб'єктом її активної зміни відповідно до потреб та інтересів конкретних людей.

Засвоїв змістом сучасна соціальна робота в суспільстві виконує важливу функцію медіатора, оскільки стає тією інституцією громадянського суспільства, завдяки ефективній діяльності якої в рамках конкретних ситуацій, в повсякденному побутовому житті людей забезпечується узгодження загального і приватного інтересів, і в підсумку соціальна справедливість набуває цілком конкретних абрисів, що відповідають суб'єктивному уявленню про неї кожної людини. Соціальна робота відстоює необхідність комплексної соціальної політики, орієнтованої в першу чергу на індивідуальну підтримку тих, хто її потребує. На сьогодні вона лишається вірною ідеєю прав людини та професіоналізму, а відтак соціальні працівники доволі часто опиняються в ролі критиків існуючого ладу, оскільки подібно до представників інших гуманістичних професій у своїй діяльності орієнтуються на загальнолюдські цінності.

Сучасних соціальних працівників в основному готують до двох типів робіт: з соціальним мікросередовищем спільноти та індивідуальними випадками [1]. Соціальній роботі з мікросередовищем спільноти відводиться особливе місце, оскільки спільнота слугує проміжною ланкою між макросистемою суспільства в цілому та мікросистемою сімейної та особистої підтримки. Для індивіда саме ця проміжна ланка утворює природну опору у випадку втрати сім'ї або найближчого оточення, а також є джерелом збагачення його життя за рахунок додаткових соціальних контактів.

Соціальна робота зі спільнотами є дуже різноманітною та може бути орієнтованою на різні аспекти життєдіяльності останніх, позначені кількома напрямками: «життя по сусідству», що визначає спільноту через характеристики повсякденної активності в її суто спонтанних формах; по–друге, «дії всередині спільноти», які також зароджуються спонтанно, проте

мають більш окреслений зміст діяльності, наприклад, обладнання дитячого майданчика; «розвиток спільноти», що передбачає безпосередню співпрацю ентузіастів (добровольців) та професійних соціальних працівників у питанні активізації різних сторін місцевого соціального життя. Діяльність соціального працівника у всіх випадках спрямована на стимулювання та підтримку, в тому числі фінансову, подібних місцевих ініціатив, оскільки вони сприяють згуртованості та вирішенню актуальних проблем спільноти. По суті така внутрішня активність спільноти з вирішення власних питань є вигідною для держави, оскільки зводить до мінімуму необхідність втручання останньої.

Робота з індивідуальним випадком – другий тип організації соціальної роботи, в якому безпосереднім об'єктом впливу є саме людина в спільноті, а не сама спільнота, як це було в попередньому випадку. Основний акцент у діяльності соціального працівника робиться на створенні умов, за яких відбувається усвідомлення і переосмислення клієнтом особистого досвіду з наступним винесенням з нього необхідних «уроків».

Теорія соціальних систем передбачає розглядати кожну ситуацію комплексно, а саме як сукупність окремих соціальних підсистем, в яку інтегрований клієнт. Передбачається, що існує можливість впливати на кожну з них, впливаючи побічно і на клієнта, і змінюючи в такий спосіб ситуацію. Соціальний працівник покликаний працювати одночасно з клієнтом і ситуацією, приділяючи особливу увагу відношенню клієнта до ситуації, оскільки саме вона визначає спосіб бачення клієнтами власних проблем, спосіб реакції на них, ресурси, на котрі можливо опертися при вирішенні цих проблем.

Робота з проблемою первісно передбачає цілеспрямовані дії по зміні існуючого в суспільстві порядку речей, а також деяку структурну організацію кроків, що мають бути здійснені. Усе це дає підстави для того, щоб за аналогією з технічною сферою визначити соціальну роботу як свого роду соціальну інженерію, що конструє «техніку» вирішення соціальних проблем. У цьому контексті соціальна робота передбачає виконання двох типів робіт: тих, що забезпечують якісне функціонування наявних в суспільстві «механізмів» вирішення соціальних проблем; соціально–інноваційних, котрі створюють і вдосконалюють «механізми» вирішення соціальних проблем.

Особливої актуальності другий вимір діяльності соціального працівника набуває за нинішніх реалій соціокультурного розвитку. Сучасний світ, для якого характерна низка глобальних проблем цивілізаційного масштабу (екологічна криза, загрози міжнародного тероризму та інформаційної безпеки, цифрова нерівність, розриви в економічному та соціально–культурному розвитку поміж населенням різних держав тощо), актуалізує нове переосмислення особливостей взаємовідносин соціальної роботи з державою та громадянським суспільством як в національному, так і глобальному вимірах. На часі консолідація зусиль усіх учасників цієї взаємодії заради збереження людської цивілізації у всіх можливих виявах останньої. Актуальним у контексті таких міркувань виглядає розроблена Міжнародною федерацією соціальних працівників «Глобальна програма дій в соціальній роботі та соціальному розвитку: керівництво до дій», в статях

котрої червоною ниткою проходять три провідні тези: нова епоха ставить нові завдання для соціальних працівників, і постає необхідність в застосуванні нових підходів і методологій для того, щоб бути спроможними вирішувати ці завдання; консолідація зусиль інституцій соціальної роботи державного та недержавного сектору всередині країн; об'єднання діяльності соціальних працівників усіх держав світу навколо вирішення соціальних проблем, що набули планетарного характеру [3].

Виступаючи інститутом громадянського суспільства, соціальна робота послідовно проходить у своєму розвитку еволюційний поступ від професійно здійснюваного суспільного виду діяльності в його позадержавному стані до державних форм організації, заперечуючи себе на кожному наступному етапі розвитку. Проте для досягнення суспільної згоди принципово необхідне якісне проведення соціальних робіт в тій чи іншій формі, оскільки знищення позадержавної соціальної роботи призведе до стагнації системи соціального захисту населення, в той час як руйнування державної системи зробить допомогу доступною лише для певної частини вразливих категорій населення.

На сьогодні жодна розвинена держава не може обійтися без висококваліфікованих соціальних працівників, які здобули необхідні компетенції в університетах та спеціальних навчальних закладах. Зростаючий вплив означених професіоналів зумовлений тим, що ці фахівці не лише професійно вирішують проблеми соціально вразливих категорій населення, але й здійснюють низку заходів по мінімізації рівня загального соціального напруження, шляхом дієвої участі в розробці законодавчих актів, реалізації міжнародних соціальних проєктів, покликаних більш повно виразити інтереси різних категорій населення.

В результаті здійснення теоретичного дослідження вдалося дійти до наступних висновків: 1. Соціальна робота належить до провідних інститутів громадянського суспільства, проте перебуває в тісній співпраці з державою, що дозволяє послідовно створювати необхідні умови для реалізації приватних інтересів без загрози для інтересів суспільних. 2. Практика реалізації соціальної роботи є далекою від досконалості, що зумовлено двома факторами: розгортанням тенденцій її максимального одержавлення та формалізації, або ж зведенням участі держави в цій галузі до мінімуму. 3. В умовах хронічної адміністративної та фінансової нестабільності низки сучасних держав, надмірної політичної та ідеологічної заангажованості інших у прийнятті рішень щодо соціального сектору, майбутнє соціальної роботи, її життєздатність як окремої професії та наукової дисципліни залежать від здатності її представників відстоювати право на власне бачення проблем, на організаційну самостійність, на соціальне фінансування.

Список використаних джерел

1. Антология социальной работы: В 5 т. / Сост. М. В. Фирсов. – Москва: Сварог, 1995 – 400 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Звереві. – Київ, Сімферополь, 2012. – 536 с. [Електронний ресурс]. – http://romny-mcss.edu.kit.sumy.ua/Files/downloads/ESW_final_save.pdf
3. Глобальная программа действий в социальной работе и социальном развитии: руководство к действию [Электронный ресурс]. – http://ksp-nvkr.ru/globalnaya_programma_deystviy_v_sotsialnoy_rabote_i_sotsialnom_razvitiy_rukovodstvo_k_deystviyu

4. Энциклопедия социальной работы / Пер. с англ. Л. Ку-нельского. – Москва: Зорис, 1993. – 1994. – Т.2. – 441 с.

5. Этика социальной работы: принципы и стандарты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://socfaqtor.wordpress.com/2009/05/04/>

6. Richmond M. Social diagnosis / M. Richmond. – New York: Russell Sage Foundation, 1917. – 493 p. [Electronic resource]. – https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=oYS4BgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA13&ots=13grUS52mH&sig=yaR0dKGY3iRnclQ3keoWk2Xk3c&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

7. The Code of Ethics for social work [Electronic resource]. – <http://ethics.it.edu/ecodes/node/3936>

References

1. Antologiya sotsialnoy raboty: V 5 t. / Sost. M. Firsov. – Moskva: Svarog, 1995. – 400 s.

2. Entsiklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery / za zag. red. prof. I. Zvierievoi. – Kyiv, Simferopol, 2012. – 536 s. [Elektronnyi resurs]. – http://romny-mcss.edu.kit.sumy.ua/Files/downloads/ESW_final_save.pdf

3. Globalnaya programma deystviy v sotsialnoy rabote i sotsialnom razvitiy: rukovodstvo k deystviyu [Elektronnyi resurs]. – http://ksp-nvkr.ru/globalnaya_programma_deystviy_v_sotsialnoy_rabote_i_sotsialnom_razvitiy_rukovodstvo_k_deystviyu

4. Entsiklopediya sotsialnoy raboty / per. s angl. L. Kunelskogo. – Moskva: Zoris, 1993. – 1994. – T.2. – 441 s.

5. Etika sotsialnoy raboty: printsipy i standarty [Elektronnyy resurs]. – <https://socfaqtor.wordpress.com/2009/05/04/>

6. Richmond M. Social diagnosis / M. Richmond. – New York: Russell Sage Foundation, 1917. – 493 p. [Electronic resource]. – https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=oYS4BgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA13&ots=13grUS52mH&sig=yaR0dKGY3iRnclQ3keoWk2Xk3c&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

7. The Code of Ethics for social work [Electronic resource]. – <http://ethics.it.edu/ecodes/node/3936>

Kolotylo M. A., PhD in Philosophy, lecturer of Philosophy Chair, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine, Kyiv), kolotylo.mariana@gmail.com

Philosophy of modern social work in the context of civil society

The historical exploration of the specifics and peculiarities of the functioning of the social work institute made it possible to find out that its evolutionary progress was subjected to transformations from understanding it as a component of state social policy through the transition to the space of functioning of civil society to the awareness of the present role of social work as a meeting place of both institutions for the solution of a number of global civilizational problems and ensuring the innovative development of mankind.

The emphasis is placed on the fact that the modern practice of social work is determined by two factors, namely: on the one hand, the development of the tendencies of its maximum nationalization and formalization; on the other – the reduction of state participation in this area to a minimum. As a result, it has been argued that social work as an institution of civil society needs systematic support from the state side, both nationally and globally, in view of the increasing participation of social workers in shaping the prospective scenarios of the future.

Keywords: social work, social worker, state, civil society, community, state social service.

* * *

УДК 130.2

Гарбар Г. А.,
доктор філософських наук, професор кафедри музичного мистецтва, Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» (Україна, Миколаїв), masha.garbar@mail.ru

СУЧАСНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ Й ТУРИЗМУ

Головною складовою та фактором розвитку гостинності для будь якої держави є туризм. В Україні створилася вкрай несприятлива ситуація у сфері туризму завдяки непослідовній політиці державної влади та неефективній